

Rapport 2011:25

Hammarlövs bytomt, fornlämning 47 Hammarlövs sn, Trelleborgs kn

Arkeologisk förundersökning 2010

Per Sarnäs

Rapport 2011:25

Hammarlövs bytomt, fornlämning 47 Hammarlövs sn, Trelleborgs kn

Arkeologisk förundersökning 2010

Per Sarnäs

Fornlämningsnr: 47
Hammarlövs socken
Trelleborgs kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2011 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2011:25

Omslag: Schakt mot norra korsarmen. Foto: Per Sarnäs

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

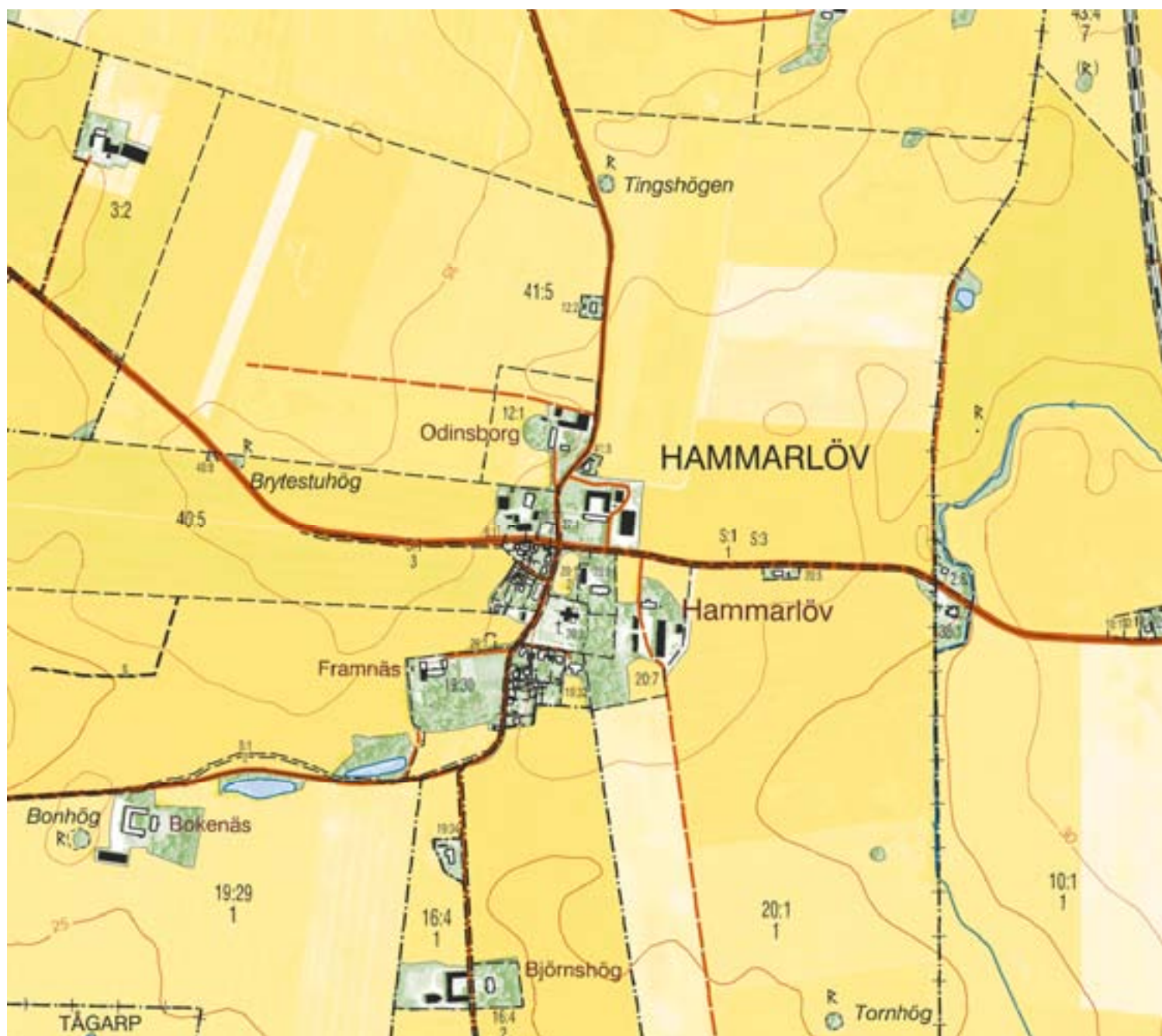
Innehåll

Inledning	5
Fornlämningsmiljö	6
Undersökningsresultat	7
Referenser	9
Administrativa uppgifter	10

Figur 1: Karta över Skåne med Trelleborgs kommun markerat med blått.

Figur 2: Fastighetskarta över Hammarlöv. Skala 1:10 000.

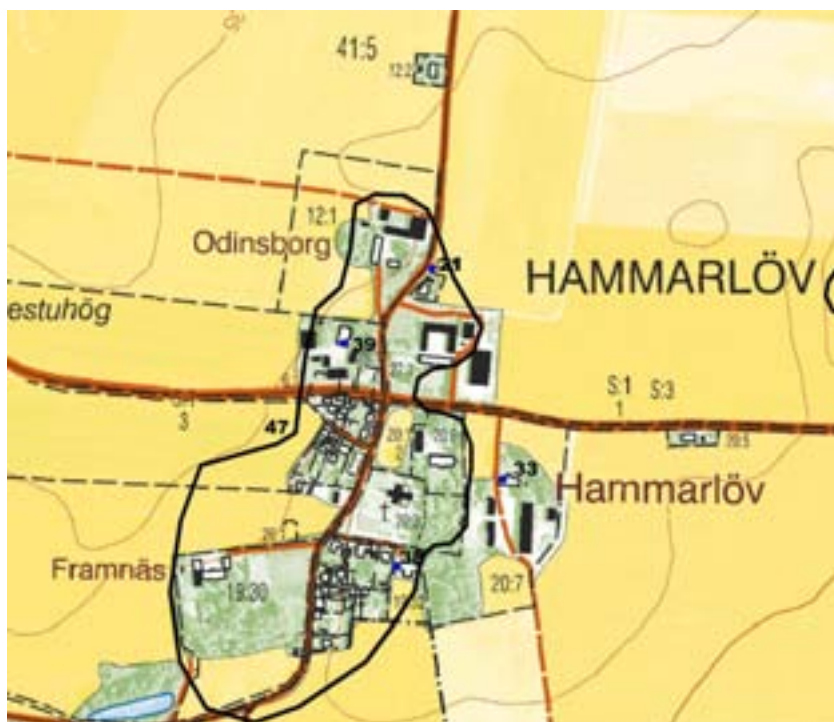
Sammanfattning

Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk förundersökning inom fornlämning 47 i Hammarlövs socken med anledning av att Hammarlövs församling ämnade dränera runt kyrkan och koppla befintliga stuprör till en dagvattenledning.

Förundersökningen genomfördes i form av en schaktningsövervakning.

Beroende på en kraftigt varierande topografi blev schakten olika djupa. Endast de djupare schakten liksom det som löpte utanför kyrkogården övervakades. I schakten på kyrkogården påträffades sammanlagt fem gravar och ett raseringslager, troligen från när man rev sakristian.

I schaktet utanför kyrkogården framkom flertalet nedgrävningar som sannolikt kan kopplas till Prästgården som tidigare har legat omedelbart norr om kyrkan på vad som idag är en gräsbevuxen allmänning. Fynd av äldre svartgods påträffades i schaktmassorna.

Figur 3: Fornlämningskarta över Hammarlöv bytomt. Skala 1:10 000.

Inledning

Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk förundersökning inom fornlämning 47 i Hammarlövs socken med anledning av att Hammarlövs församling ämnade dränera runt kyrkan och koppla befintliga stuprör till en dagvattenledning.

Den ursprungliga planen var att leda bort dagvatten och markvatten via en dagvattenledning som skulle gå över en intilliggande åker ned till en kommunal dagvattenledning vid en väg som går genom byn. Detta hade inneburit att ledningsschaktet hade gått rakt över platsen för den gamla prästgården i Hammarlöv. På inrådan så ändrade man ledningssträckningen så att ledningsschaktet följer klyrkogårdsmuren på utsidan och viker av väster om gårdsläget.

Fornlämningsmiljö

Det finns få registrerade fornlämning i närområdet. Förutom bytomten (FMIS 47:1) så finns två lösfyndssamlingar och en fyndplats registrerade (FMIS 21:1, 33:1, 38.1, 39:1). Hammarlöv 38:1 utgörs av ett lösfynd av ett arabiskt silvermynt.

Hammarlövs kyrka är en av få rundtornskyrkor i Skåne och troligen uppförd under senare delen av 1100-talet. Under slutet 1700-talet blir 1100-tals kyrkan för trång och år 1800 tillkommer den södra korsarmen och då rivs vapenhuset som tillkommit vid slutet av medeltiden. År 1862 byggs den norra korsarmen samtidigt som man rev den under senmedeltiden uppförda sakristian.

Figur 3 (t.v): Schakt längs norra korsarmens västra sida.

Figur 4 (t.h): Schaktet strax utanför kyrkogården i vilket framkom flertalet gropar/diken och fynd.

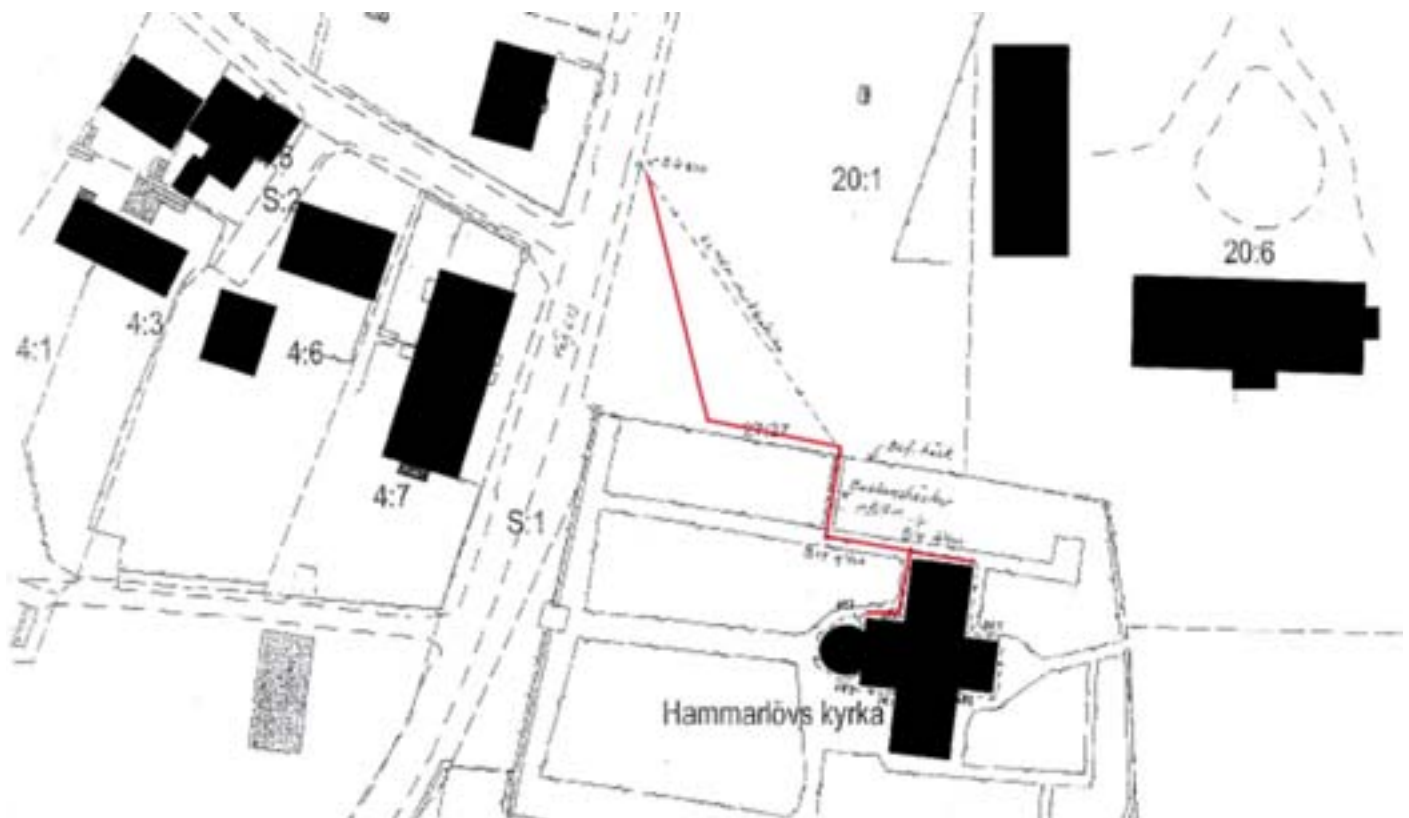

Undersökningsresultat

Förundersökningen genomfördes i form av en schaktningsövervakning. Schaktningen påbörjades vid en rensbrunn strax utanför kyrkogårdsmuren och fortsatte sedan in på kyrkogården och upp mot kyrkan i befintliga kyrkogårdsgångar. Ytterligare en brunn placerades ca 1 meter utanför norra korsarmens nordvästra hörn (figur 3). Från denna drogs sedan schakt dels runt korsarmen och bort mot absiden, dels fram till långhuset och vidare bort mot tornet. Från rensbrunnen omedelbart utanför kyrkogården drogs sedan ett schakt parallellt med kyrkogården (figur 4) för att sedan vika av åt nordväst och ansluta till en kommunal avloppsledning. Schaktningen övervakades inte på södra sidan av kyrkan och inte heller sträckan från norra korsarmens nordöstra hörn bort mot absiden.

Beroende på de kraftiga höjdskillnaderna så blev schaktens djup mycket varierande. Djupast blev schakten på norra sidan av kyrkan, drygt 1 m, och blev successivt grundare närmare absiden. Schaktdjupet var också grunt på södra sidan av kyrkan. Så grunt att schaktningsövervakning bedömdes som omotiverad. Schaktens bredd var 0,4 m och blev ca 1 m vid brunnarna.

I schaktet som drogs från rensbrunnen upp mot kyrkan påträffades några gravar. I den del av schaktet som gick in nord-sydlig riktning framkom gropar eller diken de första 3–4 m och frågan är om denna del kan vara en senare utvidgning av kyrkogården och att Prästgården har sträckt sig ända in på den nuvarande

kyrkogården. Därefter kom tre nedgrävningar för gravar. I en av gravarna fanns fortfarande tomrummet kvar efter den förmutade kistan. När schaktet sedan svängde mot öster framkom delar av ett skelett och ytterligare två meter längre österut kom ännu ett skelett. Vid norra korsarmen framkom raseringslager med kalkbruk, tegel och taktegel, vilket troligen härrör från när man rev den medeltida sakristian. Efter norra korsarmen fortsatte raseringslagret ytterligare en bit och ännu en grav påträffades enligt grävmaskinisten. I schaktet som gick väster om norra korsarmen och som sedan svängde västerut framkom inga gravar men väl en del ben i massorna.

I schaktet som gick utanför kyrkogården, från rensbrunnen åt nordväst påträffades gropar eller diken längs den del som var parallell med kyrkogårdens begränsning. Det förekom även enstaka fynd varav ett par bitar äldre svartgods. Efter ca 15 m i detta schakt kom inte schaktbotten i kontakt med underlaget utan låg sedan uppe i ett kolluvium. Ungefär där schaktet vek av mot nordväst upphörde de äldre fynden av svartgods och rödgods och de få fynd som påträffades var av yngre karaktär.

Den del av schakten som gick utanför kyrkogården, liksom den del som löpte in mot kyrkan och upp i höjd med norra korsarmen kunde mätas in med RTK. Övriga schaktavsnitt mättes in med tumstock utifrån kyrkan.

Figur 5: Kartan visar de schakt som övervakades vid förundersökningen. På kartan framgår den ändrade sträckningen av schaktet utanför kyrkogården. Skala 1:1000.

Referenser

Frostin, E. 1966. Helgedomar på söderslätt II.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	107026
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-64152-09
Datum för beslut:	2009-09-10
Projektnummer:	107026
Län:	Skåne
Kommun:	Trelleborg
Socken:	Hammarlöv
Fastighet:	—
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 1C9g SV
Koordinatsystem:	RT90
X koordinat:	6145894
Y koordinat:	1330912
Höjdsystem:	RH70
M ö.h.	30–34
Fältarbetstid:	2010-07-26–2010-07-29
Antal arbetsdagar:	2
Antal arkeologtimmar:	15
Antal maskintimmar :	—
Exploateringsyta:	—
Undersökt yta:	105 löpmeter
Platschef:	Per Sarnäs
Uppdragsgivare:	Hammarlövs församling
Fynd:	—
Dokumentationsmaterial:	Digitala bilder förvaras på Regionmuseet i Kristianstad
Kostnader:	24 000:-

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2011

1. Södervidinge kyrkogård - Södervidinge sn, FU 2010, Bertil Helgesson
2. Nytt golv i Östraby kyrka, Östrabys sn, FU 2011, Jan Kockum
3. Ny belysning, Gamla staden 8:1 i Helsingborg, Helsingborg, FU 2010, Jan Kockum
4. Balsby 23:1 & 29:2, Nosaby sn, FU 2010, Anders Edring
5. Fjärrvärme i Östra Tommarp - Östra Tommarp sn, FU 2010, Lars Jönsson
6. Fjärrvärme genom Härlövs by, Kristianstad, FU 2010, Jan Kockum
7. Svedala kyrka, Svedala sn, FU 2010, Lars Jönsson
8. Näsbyholm sätesgård, Gärdslövs sn, FU 2010, Lars Salminen
9. Ny gatubrunn i Valdemars väg i Vä, Vä sn, FU 2011, Jan Kockum
10. Fjärestads kyrka, Fjärestad sn, FU 2011, Tony Björk
11. Gustav Adolfs Torg, Malmö. FU 2010, Joakim Frejd
12. Järnvägen 1:1, Malmö. FU 2011, Joakim Frejd
13. Kv Minerva 24 i Helsingborg, Helsingborg, FU 2011, Jan Kockum
14. Cementen 13, Malmö, AU 2011, Per Sarnäs
15. Bältinge bytomt, Skarhult 13:36, FU 2010, Lars Salminen
16. Falsterbo 9:97 – ett stenkast ifrån borgen, FU 2010, Lars Salminen
17. Kvarnby utbyggnadsområde, Malmö, FU 2010, Per Sarnäs
18. Stora Uppåkra 2:76 m.fl., FU 2011, Joakim Frejd
19. Färlöv 19:3, Färlövs socken, Kristianstads kommun, AU 2011, Joakim Frejd
20. VA inom Bollerups säteri, Bollerups socken, Tomelilla kommun, FU 2011, Lars Jönsson
21. Södervidinge 28:1 – Kyrkogården, Södervidinge sn, Kävlinge kommun, FU 2011, Lars Salminen
22. Råbelöv 26:5, Fjälkestads sn, FU 2011, Jan Kockum
23. Citadellstaden 2:1, Landskrona, FU 2011, Lars Jönsson
24. Innerstaden 1:14 och 1:152, Malmö, FU 2011, Joakim Frejd
25. Hammarlövs bytomt, Hammarlövs sn, FU 2010, Per Sarnäs

